[2025] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 183: 2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ 233

ਵੈਸਟਰਨ ਕੋਲ ਫੀਲਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ

ਬਨਾਮ

ਮਨੋਹਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ਫੁਲਜ਼ੇਲੇ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2608 ਆਫ 2025)

17 ਫਰਵਰੀ, 2025

[ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ ਅਤੇ ਕੇ. ਵਿਨੋਦ ਚੰਦਰਨ, * ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

ਹੈੱਡਨੋਟ

ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਐਕਟ, 1972 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ - ਧਾਰਾ 4(6)(ਬੀ)(ii) - ਵਿਆਖਿਆ:

ਸਥਿਤ: ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਥਿਤ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ - ਪੀਐਸਯੂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ 'ਜਨਮ ਮਿਤੀ' ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਸੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ - ਪੀਐਸਯੂ ਦੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਮਐਸਆਰਟੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਥਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਕੰਮ ਮਾਮੂਲੀ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਹੈ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ 25% ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। [ਪੈਰਾ 11, 13, 15]

ਦੁਰਵਰਤੋਂ - ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲੇ ਗਏ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨੈਤਿਕ ਪਤਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ:

ਸਥਿਤ: ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13, 15]

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ - 'ਅਪਰਾਧ' - ਆਮ ਧਾਰਾਵਾਂ ਐਕਟ। [ਪੈਰਾ 10]

ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕਟ, 1972 - ਧਾਰਾ 4(6)(ਬੀ)(ii) - "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ - ਸੀ.ਜੀ. 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਅਜੈ ਬਾਬੂ ਕੇਸ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਮੰਨਿਆ: ਸੀ.ਜੀ. ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) (ii) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜੈ ਬਾਬੂ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਸਮੇਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਮਾਲਕ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ - ਵਿਆਖਿਆ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਟਿੱਪਣੀ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 4(6)(ਬੀ)(ii) ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। [ਪੈਰਾ 9]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਸੀ.ਜੀ. ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਬਾਬੂ [2018] 9 ਐਸਸੀਆਰ 995 : (2018) 9 ਐਸਸੀਸੀ 529; ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਕੋਕਿੰਗ ਕੋਲ ਲਿਮਟਿਡ [2006] ਸਹਾਇਕ। 8 ਐਸਸੀਆਰ 1064: (2007) 1 ਐਸਸੀਸੀ 663; ਮਹਾਨਦੀ ਕੋਲਫੀਲਡਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਬਿੰਦਰਨਾਥ ਚੌਬੇ (2020) 18 ਐਸਸੀਸੀ 71; ਦੇਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ [2013] 8 ਐਸਸੀਆਰ 471 : (2013) 9 ਐਸਸੀਸੀ 363 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਐਕਟ, 1972 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ; ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ; ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ; ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ; ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ; ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਹੋਣਾ/ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਹੋਣਾ; ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ (ਪੀਐਸਯੂ); ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਐਮਐਸਆਰਟੀਸੀ); ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲਾ 'ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ'; ਅਸਲ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦੱਬਿਆ ਗਿਆ; ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ; ਪੂਰੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈ; ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ; ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਮਚਾਰੀ; ਕੰਡਕਟਰ; ਦੁਰਵਰਤੋਂ; ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ; ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਧਿਕਾਰ; ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ; ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ; ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ; 'ਅਪਰਾਧ'; "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ"।

ਵੈਸਟਰਨ ਕੋਲ ਫੀਲਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਨੋਹਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ਫੁਲਜ਼ੇਲੇ

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2608 ਆਫ਼ 2025, ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਖੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ 29.01.2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, 2016 ਦੇ WP ਨੰਬਰ 6006 ਵਿੱਚ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਯੂਰੀ ਰਘੂਵੰਸ਼ੀ, ਵਿਓਮ ਰਘੂਵੰਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਕਾਂਕਸ਼ਾ ਰਾਠੌਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਿੰਜਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਉਦਯਮ ਮੁਖਰਜੀ, ਸਵਪਨਿਲ ਪੱਤਨਾਇਕ, ਅਗਨੀਭਾ ਚੈਟਰਜੀ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਰ. ਬੰਬਾਰਡੇ, ਦੇਵੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਰੋਹਿਤ ਵਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੀਰਤੀ ਆਨੰਦ, ਨਮਨ ਟੰਡਨ, ਸਿਧਾਰਥ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਆਦਿਤਿਆ ਅਨਿਰੁੱਧ ਪਾਂਡੇ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਕੇ. ਵਿਨੋਦ ਚੰਦਰਨ, ਜੇ.

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

3. ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਦਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਅਪੀਲਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਯੂਰੀ ਰਘੂਵੰਸ਼ੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕਟ, 1972 (ਐਕਟ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ

_____

1 ਸੰਖੇਪਤਾ ਲਈ 'ਪੀਐਸਯੂ'

2 ਸੰਖੇਪ ਲਈ 'ਐਮਐਸਆਰਟੀਸੀ'

ਸੋਨਾ। ਬਨਾਮ ਸੀ.ਜੀ. ਅਜੇ ਬਾਬੂ। ਪੀਐਸਯੂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਐਮ. ਜਾਧਵ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਐਮਐਸਆਰਟੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

4. ਵੱਖਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਸੀ.ਜੀ. ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਜੇ ਬਾਬੂ। ਸੀ.ਜੀ. ਅਜੈ ਬਾਬੂ3 ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਪੂਰੀ ਲਗਨ, ਲਗਨ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ, ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੁਣੌਤੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀ, ਪਰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ ਕਿ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਹੋਏ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਜੋ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ; ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਤ।

5. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਨੇ ਧਾਰਾ 4, ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਜੋ ਕਿ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ 3 (2018) ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

_____

9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 529

ਸੋਨਾ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਜੀ. ਅਜੇ ਬਾਬੂ। ਪੀਐਸਯੂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਐਮ. ਜਾਧਵ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਐਮਐਸਆਰਟੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

4. ਵੱਖਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਸੀ.ਜੀ. ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਜੇ ਬਾਬੂ। ਸੀ.ਜੀ. ਅਜੈ ਬਾਬੂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਪੂਰੀ ਲਗਨ, ਲਗਨ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ, ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੁਣੌਤੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀ, ਪਰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ ਕਿ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਹੋਏ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਜੋ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ; ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਤ।

5. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਨੇ ਧਾਰਾ 4, ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਜੋ ਕਿ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ 3 (2018) ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

_____

9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 529

ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) 'ਤੇ; ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਧੇ ਹੋਏ, ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਰੀਖਣ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਬਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ (ਧਾਰਾ (a)); ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਜਾਂ ਬੇਢੰਗੀ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ (ਧਾਰਾ ਬੀ(i)); ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਹੈ (ਧਾਰਾ ਬੀ(ii), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, 4 ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 4(6)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

8. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ4 ਨੂੰ ਮਹਾਨਦੀ ਕੋਲਫੀਲਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਰਬਿੰਦਰਨਾਥ ਚੌਬੇ6 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੁਹਰਾਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ4 ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦਰਜ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

9. ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਸੀ.ਜੀ. ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ। ਅਜੈ ਬਾਬੂ3 ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ; ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(6)(ਬੀ)(ii)। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ, ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ"

_____

6 (2020) 18 ਐਸਸੀਸੀ 71

ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ; ਸੀ.ਜੀ. ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) (ii) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜੈ ਬਾਬੂ3 ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਲਕ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਸੀ।

10. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਐਮਐਸਆਰਟੀਸੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਧਾਰਾ 4(6)(ਬੀ) ਦਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਉਸਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ 'ਅਪਰਾਧ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਫਿਲਹਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ' ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਜੋ ਕਿ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ 'ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ' ਦੇ ਉੱਚ ਮਿਆਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ 'ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ' ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਐਕਟ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਲੋੜ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਕਿ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਕੀ ਇਹ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਬਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਾਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

11. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ, ਪੀਐਸਯੂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਧੋਖਾਧੜੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ

ਅਪਾਇੰਟਮੈਂਟ ਲੈਣ ਲਈ 'ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ'। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੀਐਸਯੂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 22 ਸਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਫਲ ਹੈ; ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੇਦਾਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਏਐਸਜੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਅਸਲ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਦਰਅਸਲ 1953 ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 1960 ਦੀ ਸੀ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਰਮੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਸਿੱਖਿਅਤ ਏਐਸਜੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ, ਜੋ ਦਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭੌਤਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਨਾਲ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ।

12. ਦੇਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ7 ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੰਬਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਕੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਨਾਲ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਆਵੇਗੀ।

13. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਲੁਕਾਇਆ ਸੀ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ/ਜਾਅਲੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧੋਖਾਧੜੀ 'ਤੇ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਜੇਕਰ ਕਥਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੀ ਤਰਕ ਐਮਐਸਆਰਟੀਸੀ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਕੰਡਕਟਰ

_____

7 (2013) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 363

ਐਮਐਸਆਰਟੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਸਟੇਜ ਕੈਰੇਜ ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲੇ ਗਏ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਏ ਗਏ। ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

14. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੀਐਸਯੂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਸਲ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਵੈਧ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੇਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ 7 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਰਾ 25 ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ:

“25. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦਾ ਬਾਅਦ ਦਾ ਆਚਰਣ ਇਸਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਬਲਾਟੋ ਫੰਡਾਮੈਂਟੋ ਕੈਡਿਟ ਓਪਸ - ਇੱਕ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉੱਚ ਢਾਂਚਾ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੈਕਸਿਮ ਨਲਸ ਕਮੋਡਮ ਕੈਪੇਰੇ ਪੋਟੇਸਟ ਡੀ ਇਨਜਿਊਰੀਆ ਸੁਆ ਪ੍ਰੋਪ੍ਰੀਆ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ (ਵੇਖੋ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਮਦਨ ਲਾਲ ਯਾਦਵ [(1996) 4 ਐਸਸੀਸੀ 127: 1996 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 592: ਏਆਈਆਰ 1996 ਐਸਸੀ 1340] ਅਤੇ ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ [(2000) 6 ਐਸਸੀਸੀ 224: 2000 ਐਸਸੀਸੀ. (ਚੀਕ) 1056]) ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਹੱਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ)।”

15. ਨਿਯੁਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਫਲ ਮੰਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਪੀਐਸਯੂ ਦੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ (ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ._____ @ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰ.21957 ਆਫ 2022), ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਥਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਕੰਮ ਮਾਮੂਲੀ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਹਮਦਰਦੀ ਵਾਲਾ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ

ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਪਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ 25% ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰੇ।

16. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣਗੀਆਂ।

17. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ)